

Szám: 135—17—4/90.

**FELHASZNÁLÓI KÉZIKÖNYV
A BM SZÁMÍTÓGÉPES DOKUMENTÁCIÓS RENDSZER
(BM SZÁDOR)
HASZNÁLATÁHOZ**

BUDAPEST, 1990. MÁRCIUS 1.

Szám: 135—17—4/90

**FELHASZNÁLÓI KÉZIKÖNYV
A BM SZÁMÍTÓGÉPES
DOKUMENTÁCIÓS RENDSZER
(BM SZÁDOR) HASZNÁLATÁHOZ**

BUDAPEST, 1990. MÁRCIUS 1.

A BELÜGYMINISZTERIUM SZÁMÍTÓGÉPES DOKUMENTÁCIÓS RENDSZERE (BM SZÁDOR)

A BM SZÁDOR létrehozására az 1987-ben hozott miniszteri döntés alapján került sor. A mintegy féléves kísérleti üzemeltetés kedvező tapasztalataira figyelemmel az információszolgáltatás 1990. március 1-jével megkezdődött.

A rendszer szervezése mikroszámítógépre történt, amely kapcsolódik az egységes belügyi távadat-átviteli hálózathoz, így alközpontként információs kapcsolatba kerülhet a többi alközponttal és végponttal is.

A BM SZÁDOR felhasználói szervező, rendszerfejlesztő és gondozó szerve a BM AFTCS Értékelő és Tájékoztató Osztály.

A BM SZÁDOR létrehozásának célja, hogy

- a belügyi vezetők számára az eddiginél szélesebb körű, pontosabb, egységes fogalomrendszerben kezelt információk álljanak rendelkezésre a belügyi szervek működéséről és az azt befolyásoló környezetről;

- a felhasználók — jogosultságuknak megfelelően — a szükséges információkról, fellelési helyükről gyors és naprakész tájékoztatást kapjanak;

- a vezetők, az őket kiszolgáló apparátusok, s bizonyos körben az ügyintézők munkájában a szükséges információk felkutatására fordított idő lerövidüljön, a különböző területeken és szinteken párhuzamosan, hagyományos módon, nagy élőmunka- és költségráfordítással, nem kellő szakértelemmel végzett információgyűjtő, -feldolgozó, -nyilvántartó és -szolgáltató munka megszűnjön;

- az információk fellelésének és hozzáférhetőségének megkönnyítésével a dokumentumok párhuzamos megvétele, kezelése és a különböző külső dokumentációs és tájékoztató szervek szolgáltatásainak többcsatornás, költséges igénybevétele feleslegessé válják.

A BM SZÁDOR adatbázisainak kiegészítéseként — saját fejlesztés helyett — több külső számítógépes dokumentációs szerv szolgáltatásai összelügyi hasznosításának feltételei kerültek kialakításra.

A kézikönyv a BM SZÁDOR és a kapcsolódó külső számítógépes rendszerek adatbázisainak mindenkor adattartalmáról, az információk, információhordozók (dokumentumok) nyilvántartott adatairól, a lekérdezés lehetséges eszközeiről és módjáról, továbbá a hozzáférési jogosultságról ad tájékoztatást.

Az alapadatbázisok feltöltése folyamatos. Az aktuális helyzetről — az egyes alrendszerek adattartalmának ismertetésénél — a kézikönyv tájékoztat.

A rendszer fejlesztése a felhasználói igények és technikai lehetőségek függvényében történik. A jelentősebb változások nyomonkövetését minden esetben új kézikönyv kiadása biztosítja.

I. A BM SZÁDOR RENDSZERE

1. A belső szabályozásokat nyilvántartó és visszakereső rendszer /SZAB-DOK/

ADATTARTALMA: a belügyi munkát érintő parlamenti dokumentumok; MT (kormány) határozatok (1. 2.), HB határozatok (1. 2.), a központi belügyi szervek vezetőinek rendelkezései és iránymutatásai (1. 2.), a tanácsok rendeletei. (Az adatbázis az 1989. január 1-jén hatályban lévő, azóta hatálytalanított és azóta megjelent dokumentumokat tartalmazza. Az adatbázis teljes feltöltésének határideje 1990 vége.)

ADATMEZŐK: tartalmazzák a dokumentum azonosítóit (címet, sorsszámát, kibocsátóját, kibocsátásának idejét, típusát, minősítését, hatályosságát, iktatószámát), tartalmát kifejező fogalmakat, referátumát, a kapcsolódó rendelkezések azonosítóit és a kapcsolódás okát, a határidős feladatokat és azok felelőseit.

LEKÉRDEZNI LEHET: a dokumentumok azonosítói, a tartalmat kifejező fogalmak, a feladatok, a határidők, a felelősök, valamint mindezek kombinációja alapján.

2. Az előterjesztéseket, döntéseket nyilvántartó és visszakereső rendszer (VEZ-DOK)

ADATTARTALMA: a BM kollégiumi ülések, miniszteri, államtitkári, miniszterhelyettesi értekezletek előterjesztései és döntései (1. 2.), a megyei tanácsok (VB-k) üléseinek, valamint a főkapitányi értekezleteknek az előterjesztései (1. 2. 3.). (Az adatbázis 1988. január 1-jétől tartja nyilván a dokumentumokat. Az alapadatbázis teljes feltöltésének határideje 1990. vége.)

ADATMEZŐK: tartalmazzák a dokumentumok azonosítóit (címét, típusát, minősítését, iktatószámát, készítőjét, a megtárgyaló fórumot, a jóváhagyás időpontját), lelőhelyét, a tartalmát kifejező fogalmakat, valamint a kollégiumi ülések, miniszteri értekezletek esetében a referátumot, a határidős feladatokat és azok felelőseit is.

LEKÉRDEZNI LEHET: a dokumentum azonosító adatai, lelőhelye, a tartalomra utaló fogalmak, a feladatok, a határidők, a felelősök, valamint mindezek kombinációja alapján.

3. A párhataározatokat nyilvántartó és visszakereső rendszer (PÁRT DOK)

ADATTARTALMA: A pártok, társadalmi szervezetek publikált — a belügyi munka szempontjából jelentős — határozatai, programjai és más dokumentumai. (Az adatbázis 1944-től nyilvántartja az MSZMP, 1988. január 1-től más pártok, politikai szervezetek dokumentumait.)

ADATMEZŐI: tartalmazzák a dokumentumok azonosítóit (címét, kibocsátóját, előterjesztőjét, típusát, kibocsátásának idejét, minősítését), tartalmát kifejező fogalmakat, referátumot, forrásainak adatait (címét, kiadóját, megjelenési idejét, számozását).

LEKÉRDEZNI LEHET: a dokumentum azonosító adatai, forrásadatai, valamint a tartalomra utaló fogalmak és mindezek kombinációja alapján.

4. A belügyi tudományos kutatásokat nyilvántartó és visszakereső rendszer (TU-DOK)

ADATTARTALMA: a belügyi tudományos kutatómunka dokumentumai (disszertációk, pályamunkák, tudományos kéziratok, belügyi dolgozók válogatott egyetemi, főiskolai diplomamunkái), valamint a belügyi munkában hasznosítható — elsősorban társadalomtudományi területen — keletkezett disszertációk (1. 2.). (Az adatbázis 1975-től tartja nyilván a dokumentumokat.)

ADATMEZŐI: tartalmazzák a dokumentumok címét, szerzőjét, közzétételének időpontját, típusát, minősítését, iktatószámát, a tudományág megjelölését, a tartalmat kifejező fogalmakat, valamint (a belügyi dolgozók disszertációi esetén) a referátumot.

LEKÉRDEZNI LEHET: a felsorolt ismérvek mindegyike, illetve ezek kombinációja alapján.

5. A szakirodalmat nyilvántartó és visszakereső rendszer (SZAK-DOK)

ADATTARTALMA: Mintegy 1000 külföldi, valamint közel 400 magyar nyelvű politikai, jogi, szociológiai, közigazgatási, statisztikai, kriminológiai, kriminalisztikai és más, zömmel társadalomtudományi, a belügyi munka szempontjából érdekes cikk, tanulmány, továbbá ENSZ- és külföldi parlamenti dokumentum, jogszabály, amelyek figyelését és feldolgozását a BM AFTCS Értékelő és Tájékoztató Osztályon, a BM Rendőrtiszti Főiskolán kívül az OGYK Dokumentációs és Információs Osztálya, a KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat, továbbá más külső dokumentációs szervek végzik. (A nyilvántartás 1985-től tartalmaz adatokat. A Belügyi Szemlében, az Állam és Igazgatásban, a BM ORFK Tájékoztatóban (1. 2.) megjelent írások visszamenőleg

teljes körűen, a más belső kiadványok (1. 2.) belügi és külső sajtótermékekben megjelentek válogatva, 1985-től kerülnek az adatbázisba.)

ADATMEZŐI: tartalmazzák a dokumentumok azonosítóit (címet, szerzőjét, típusát, minősítését), forrásadatait (forráscímét, kiadási helyét, idejét, kiadóját, nyelvét), az eredeti dokumentumoknak vagy fordításainak a lelőhelyét, tartalmat kifejező fogalmakat (az idegen nyelvűek, illetve a belügi kiadványok többségénél a referátumot is).

LEKÉRDEZNI LEHET: a dokumentum azonosítói, forrásadatai, lelőhelye, a tartalmat kifejező fogalmak, valamint mindezek kombinációja alapján.

6. A könyvtári nyilvántartó és visszakereső rendszer (KÖNYV- DOK)

ADATTARTALMA: Magyarországon 1964 óta kiadott, kereskedelmi forgalomba került társadalomtudományi művek, a BM Könyvkiadó által megjelentetett könyvek, kiadványok (1. 2.), a BM AFTCS Értékelő és Tájékoztató Osztályon meglévő idegen nyelvű könyvek fordításai, valamint más külső dokumentációs szervnél fellelhető, belügi munkában hasznosítható idegen nyelvű könyvek. (A társadalomtudományi művek adatai teljeskörűen 1990 végéig kerülnek az adatbázisba.)

ADATMEZŐI: tartalmazzák a dokumentum bibliográfiai adatait, tartalmát kifejező fogalmakat.

LEKÉRDEZNI LEHET: mindezek és mindezek kombinációja alapján.

7. A statisztikai nyilvántartó és visszakereső rendszer (STAT-DOK)

ADATTARTALMA: a belügi szervek alaptevékenységéről, az azzal összefüggő társadalmi jelenségekről, eseményekről a Belügyminisztérium statisztikai rendszereiben, valamint más állami

statisztikai rendszerekben gyűjtött, manuálisan és számítógépen feldolgozott statisztikák katalógusa (1. 2.), adathordozóinak azonosítói és fellelési helye (1. 2.), valamint a legfontosabb összefoglaló adatok. (1. 2.)

A STAT-DOK KATALÓGUS ADATMEZŐI: tartalmazzák a statisztikai rendszer nevét, a megfigyelt statisztikai sokaságot és egységet, az ismérveket és ismérvcsoportokat, az adatgyűjtést elrendelőt és az adatszolgáltatót, a megfigyelés helyét, idejét, módját és jellegét, a feldolgozás helyét, idejét, módját, az adathordozó típusát, minősítését, fellelési helyét, a tájékoztatás módját. (Az adatbázis feltöltésének határideje 1990 vége.)

LEKÉRDEZNI LEHET: a felsorolt ismérvek és azok kombi-nációi alapján.

A STAT-DOK STATISZTIKAI KIADVÁNYOK NYILVÁN-TARTÁSÁNAK ADATMEZŐI: tartalmazzák a kiadvány forrása-datait, azonosítóit, fellelési helyét, a tartalmát kifejező fogalma-akat, a statisztikai táblák és ábrák címeit, a statisztikai idősorok terjedelmét. (Az adatbázis teljes feltöltésének határideje 1990 vége)

LEKÉRDEZNI LEHET: a felsorolt ismérvek és azok kombi-nációi alapján.

A STAT-DOK ADATBANKJA: tartalmazza a belügyi szervek alaptevékenységének (bűnüldöző, közrendvédelmi, igazgatás-rendészeti stb.) valamint a belügyi munkával összefüggő társa-dalmi jelenségek (bűnözés, szabálysértés, baleset stb.) legfonto-sabb összefoglaló adatait. (Az alapadatbázis teljes feltöltésének időpontja 1990 vége.) **SZOLGÁLTATÁSA:** Az adatbankban lévő adatokból az igényelt tartalmú, kombinációjú idősorok és grafi-kus ábrák képezhetők, matematikai és statisztikai műveletek au-tomatikusan elvégezhetők.

II. A BM SZÁDOR-HOZ KAPCSOLÓDÓ KÜLSŐ SZÁMÍTÓGÉPES INFORMÁCIÓS RENDSZEREK

1. Az Igazságügyi Minisztérium Egységes Országos Számítógépes Jogi Információs Rendszere (JIR)

A Minisztertanács 2022/1980. (XI. 9.) számú határozatában rendelte el a JIR, mint állami alapnyilvántartás létrehozását az al a céllal, hogy a jogalkotók és a jogalkalmazók részére egyszerűbb és gyorsabbá tegye a jogszabályokról és a jogi iránymutatásokról szóló adatszolgáltatást. A rendszer jogi, szakmai, szervező és üzemeltető bázisa az Igazságügyi Minisztérium. A JIR jelenleg kísérleti üzemmódban működik. Adatbázisának feltöltését folyamatosan végzik.

ADATTARTALMA: A JIR adatállománya teljes feltöltése után tartalmazza a jogszabályokat, a minisztériumok, országos hatáskörű szervek jogi iránymutatásait, a Legfelsőbb Bíróság iránymutatásait.

ADATMEZŐI: tartalmazzák jogszabály, jogi iránymutatás azonosítóit (címét, számát, kibocsátóját, kibocsátásának időpontját, típusát, hatályosságát), forrásadatait (a kihirdető közlönyt, a kihirdetés dátumát), tartalmát kifejező fogalmakat, a kapcsolódó (hatályba léptető, hatályon kívül helyező, helyesbítő, változtató, végrehajtó) jogszabályok adatait. (Később az adatbázis tartalmazni fogja a jogszabályok teljes szövegét is.)

LEKÉRDEZNI LEHET: a rendszerből — az Értékelő és Tájékoztató Osztályon elhelyezett végponton keresztül — a kibocsátó, a típus, a szint (jogszabály, paragrafus, cikk, pont, bekezdés, alpont, függelék, melléklet), a kihirdetés és a hatályba léptetés időpontja, a forrásadatok, a tartalmat kifejező fogalmak és mind ezek kombinációja alapján.

2. A Központi Statisztikai Hivatal videotex rendszere (STADAT)

A Központi Statisztikai Hivatal állami vezetés tájékoztatásának operatívabbá tételét szorgalmazó döntésére alapozva

— az OMFB-vel és a Postával együttműködve — létrehozta a Minisztertanács és az országos hatáskörű szervek, egyes tagjainak gyors, aktuális információellátását segítő, videotex alapon megvalósított ún. STADAT rendszerét, amely 1989. január 1-től szolgált.

ADATTARTALMA: A rendszer a társadalmi-gazdasági folyamatok évközi alakulásáról olyan — részben minősített — statisztikai adatokat, információkat tartalmaz, amelyek a hagyományos adathordozókból, adattárakból, tájékoztatókból és egyéb frásos kiadványokból nem, vagy (az előállításuk technikája miatt) csak több hetes, hónapos vagy éves késéssel, drágán lennének megismerhetők. A rendszerbe a KSH mellett 11 minisztérium, főhatóság, valamint a megyék állami szervei szolgáltatnak rendszeresen adatokat (1. 2.). A Belügyminisztérium ugyancsak bekapcsoltott az adatszolgáltatók közé a bűnözés, valamint a rendőrség szabálysértési, környezet- és természetvédelmi, tűzvédelmi, útlevel-ügyintézői tevékenységének összefoglaló adataival. (1., 2., 3.)

Az adattartalom a szolgáltató szervek szerint:

Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal: Álláshelyek és álláskeresők.

Igazságügyi Minisztérium: Előkészítés alatt álló és megjelent Magyar Közlönyök tartalomjegyzéke. Jogalkotás, bírósági perek, ügyforgalom.

Ipari Minisztérium: Energiahordozó mérleg. Termelés. Külkereskedelem. Bőrnövekedés.

Központi Statisztikai Hivatal: Gazdasági folyamatok évközi változásai (ipar, mezőgazdaság, értékesítés, foglalkoztatottság, bérek, lakossági jövedelmek, árak, beruházások, belkereskedelem, külkereskedelem, idegenforgalom, közlekedés, posta és távközlés). Nemzeti termelés, jövedelem. Gazdaságkutató Intézet előrejelzése. Népeség, társadalom (népmozgalom, egészségügy, oktatás). Nemzetközi adatok (nemzeti jövedelem, bruttó hazai termék, ipari termelés, fogyasztói árindex, exportárindex a tőkés világpiacon, munkanélküliség). Devizaárfolyamok. KSH-kiadvá-

nyok (K+F programok, elemző kiadványok, adatgyűjtemények). Megyesoros információk (településhálózat, népesség, munkaügy, beruházások, ipar, mezőgazdaság, közlekedés, belkereskedelem, idegenforgalom, szolgáltatás, lakás, közmű, oktatás, közművelődés, egészségügy).

Kereskedelmi Minisztérium: Termékforgalmazás. Áruellátás.

Magyar Nemzeti Bank: Lakossági pénzfolyamatok. Refinanszírozási hitelek. Bankok, pénzintézetek hitel-betét adatai. Gazdálkodó szervezetek hiteltartozásai, betétei, pénzügyi helyzetére jellemző mutatói.

Országos Árhivatal: Jelentősebb vállalati áremelések.

Országos Meteorológiai Szolgálat: Az elmúlt időszak éghajlati jellemzői. Éghajlati statisztikák. Előrejelzések 4 és 10 napra.

Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság: Az OMFB plénumának tagjai. A kutató-fejlesztő helyek adatai. A VII. ötéves tervi programok. Az 1985—1987-ben elkészült és a folyamatban levő tanulmányok.

Országos Tervhivatal: A VII. ötéves terv információi (az 1985. évi VII. törvény és a végrehajtására kiadott MT határozat, a reálfolyamatok, a pénzügyi és jövedelemfolyamatok, a VII. ötéves terv számítási anyaga). Az 1989. évi népgazdasági terv számítási anyaga (népgazdaság egésze, ipar, mezőgazdaság, építőipar, termelő infrastruktúra, pénzügyek, lakossági fogyasztás, létszám, bér, külkereskedelem, lakás, egészségügy, oktatás, beruházás). A hosszú múlt (GDP termelés évi átlagos növekedési üteme, import változásának növekedési üteme, állóeszközök nyitó állománya, beruházás, termelékenység, tőkeigényesség, állóeszközfelszereltség).

Pénzügyminisztérium: Adóreform adói.

Megyek: Népesség, népmozgalom. Munkaügy. Beruházások. Ipar. Építőipar. Mezőgazdaság. Közlekedés. Posta. Távközlés. Belkereskedelem. Idegenforgalom. Szolgáltatás. Lakáshelyzet.

Közműellátás. Környezetvédelem. Egészségügy. Oktatás. Közművelődés. Pénzügyi adatok. Tervinformációk. A megye területe, településhálózata (budapesti agglomeráció). A megyei székhelyű gazdálkodók száma. Településrendezési tervek. Meteorológia. (A megyei adatok szolgáltatói a KSH megyei igazgatóságai, a megyei tanácsok, a pénzintézetek, az APEH megyei igazgatóságai, az illetékhivatalok, az OMSZ.)

A STADAT ADATBÁZISA: a felsorolt témakörökben több ezer statisztikai táblát, grafikus ábrát, szöveges statisztikai értékelést tartalmaz.

LEKÉRDEZNI LEHET: az Értékelő és Tájékoztató Osztályra telepített végponton keresztül több lépcsőben. Első lépés az illetékes adatszolgáltató szerv kiválasztása (pl. Belügyminisztérium), majd fokozatos tartalmi szűkítéssel lehet eljutni a konkrét adatokhoz (pl. a belügyi információk → a bűnözés összefoglaló adatai → a vagyon elleni bűncselekmények → a társadalmi tulajdon elleni bűncselekmények → a társadalmi tulajdon kárára elkövetett lopások száma: 1987-ben ..., 1988-ban ...).

3. A Magyar Távirati Iroda Országos Sajtó és Politikai adatbankja (MTI SAB)

A Magyar Távirati Iroda (MTI) dokumentációs rendszerének korszerűsítésére, számítógépes alapokra helyezésére a Minisztertanács 1037/1986. (VI. 26.) sz. határozata alapján került sor. A rendszer egyes adatbázisaiból 1989. január 1-től indult meg a szolgáltatás.

ADATTARTALMA ALRENDSZERENKÉNT:

HIR-alrendszer: tartalmazza a belföldi, a közgazdasági, a külpolitikai, a sport- és az MTI-Press szerkesztőségek által naponta kiadott híreket. Ezek profilja elsősorban a széles értelemben vett politika (gazdaságpolitika, társadalompolitika stb.). A hírek a kiadásukat követő 24 órán belül az adatbázisban tárolódnak és visszakereshetők.

Évforduló alrendszer (EVFA): A nemzetközi jelentőségű, valamint hazai és külföldi események, személyiségek (születési és halálozási) évfordulójára hívja fel a figyelmet nemcsak a politika, a közélet, hanem a tudomány, a kultúra területéről is. Az évfordulók nyilvántartásán túl rövid összefoglalókat is tartalmaz.

Sajtófigyelő alrendszer (SAFI): kiegészíti, gazdagítja az MTI híreit a hazai és a külföldi sajtóból válogatott cikkek adataival és információival. A sajtófigyelés elsősorban a következő témákra irányul: az egyes országok bel-, kül- és katonapolitikája, gazdasági, kulturális, tudományos életének fő politikai vonatkozásai, programjai, reformjai, kapcsolatai, a földrészek, térségek politikai, gazdasági problémái, meghatározott nemzetközi szervezetek tevékenysége, fontos nemzetközi kérdések.

Esemény-alrendszer (ESEA): Ebbe az adatbázisba kerül minden olyan hír, amely jelentős kül-, vagy belpolitikai eseményről tudósít, tehát olyan történésről, amely hatással van vagy lehet egy ország vagy országcsoport, földrész vagy térség, nép vagy népcsoport életére vagy a világpolitikára. Ilyennek számítanak a kül- és belpolitikában egyaránt pl. a pártok kongresszusai, jelentősebb ülései, a vezető politikusok utazásai, beszédei, találkozói, a nemzetközi szervezetek tanácskozásai, a parlamenti választások, a magasszintű küldöttségek cseréje, a nagyobb katasztrófák.

Világ Kormányai (VIKO): alrendszerének adatbázisa tartalmazza 174 ország és 17 tagköztársaság hivatalos nevét, államfőjének, minisztereinek vagy miniszteri rangú politikusainak, továbbá állandó ENSZ-képviselőinek aktuális listáját.

Személyiség alrendszer (SZEÁ): A politikai, gazdasági, kulturális életben jelentős szerepet játszó magyar és külföldi személyiség adatait, állampolgárságát, betöltött funkcióit, kitüntetéseit és más, hozzá kapcsolódó információkat tartalmaz. (1. 2.)

Az MTI SAB tartalmazza még az Országos Sajtószolgálat, a Napi Tájékoztató, továbbá a Rádiófigyelő híreit.

ADATMEZŐI: tartalmazzák az azonosító adatokon túl az információ teljes szövegét (cím, kiadás időpontja, forrásadatok stb.)

LEKÉRDEZNI LEHET: az MTI adatbázisaiból az Értékelő és Tájékoztató Osztályra telepített végponton keresztül szabadszövegesen, tematikus kódokkal és kulcsszavakkal, időpont, illetve időintervallum megjelölésével.

III. AZ INFORMÁCIÓS RENDSZEREK SZOLGÁLTATÁSAI IGÉNYBEVÉTELÉNEK MÓDOZATAI

A rendszer adatbázisai nyílt és minősített információkat, illetve információhordozókról (dokumentumokról) szóló azonosító adatokat tartalmaznak. Az adatbázisba kerüléskor az információk az információforrás, az azonosító adatok pedig a dokumentum minősítését kapják a titokvédelmi és ügykezelési szabályok szerint.

A hozzáférési jogosultság

Az egyes alrendszereken belül, dokumentumtípusonként kerül meghatározásra. A jogosultság a vezetői hierarchia szintjei szerint került kialakításra. Az egyes szinteket kódok jelölik az alábbiak szerint:

1. Miniszter, államtitkár, miniszterhelyettesek,
2. főcsoportfőnök-helyettesek, országos parancsnokok és helyetteseik, csoportfőnökök és helyetteseik, főosztályvezetők és helyetteseik, önálló és beosztott osztályvezetők, BM iskolák parancsnokai, rendőrfőkapitányok és helyetteseik,
3. rendőrkapitányságok vezetői, rendőr-főkapitányságok osztályvezetői.

A hozzáférési jogosultságot jelző kódok a rendszerek, alrendszerek egyes adatbázisai adattartalmának ismertetésénél, az egyes dokumentumtípusoknál külön-külön feltüntetésre kerültek. (Az a dokumentumtípus, amely mellett nincs kódszám, valamennyi belügyi felhasználó számára hozzáférhető.)

A felhasználó az azonosító adatok mellett tájékoztatást kap a keresett információt hordozó dokumentum fellelési helyéről is. A dokumentum kiadásáról az annak kezelését, tárolását végző szerv vezetője jogosult dönteni.

Az információ-elérés és továbbítás módjai

1. A rendszerből nyílt információt — a szakmai feladatok ellátása érdekében — valamennyi belügyi dolgozó kérhet minden adminisztrációs kötöttség nélkül. Minősített információt a szerv vezetőjének, hozzáférési jogosultsággal rendelkező vezetőjének aláírásával ellátott, a BM AFTCS Értékelő és Tájékoztató Osztály vezetőjének címzett szolgálati jegyen lehet igényelni, amely tartalmazza a tájékoztatást kérő nevét, rendfokozatát, beosztási helyét, munkakörét, munkahelyi telefonszámát és információ-igényét.

Az információigényt a BM AFTCS Értékelő és Tájékoztató Osztály szükséges politikai, jogi, rendőri, számítástechnikai felkészültséggel rendelkező, különböző szoftvereket, lekérdező nyelveket, tezauruszokat és kulcsszójegyzéket ismerő munkatársai fogadják, a hozzáférési jogosultságot ellenőrzik, a rendszer megfelelő adatbázisaiból a kért információkat, adatokat visszakeresik, s az alábbiakban felsorolt módokon eljuttatják a felhasználóhoz:

a./ **Személyes megkeresés:** A felhasználó előzetes bejelentkezés és időegyeztetés után az Értékelő és Tájékoztató Osztályon (Bp. XIV., Lumumba u. 54-56. szám), annak munkatársai segítségével végezhet keresést az adatbázisokban, s kapja meg az adatot, információt.

b./ **Belügyi távbeszélő:** A felhasználó a nyílt adatbázisokból a 16-516, a 16-518 és a 16-847-es telefonszámokon szóban és telefaxon kérhet, s ugyanezen a módon kaphat információt.

c./ **Futárposta:** Az ismertetett tartalmú szolgálati jegyen megfogalmazott információigényt a BM AFTCS Értékelő és Tájékoztató Osztály vezetőjének kell megküldeni.

d./ BM egységes távadat-átviteli hálózat: A hálózatba kapcsolt szervek a távadat-átviteli hálózat kezelői kézikönyveiben leírt módon, pont-pont közötti összeköttetés formájában, vagy az adatátviteli hálózat posta funkciója igénybevételével kérhetnek információt. A távadat-átviteli hálózaton történő lekérdezést alapvetően minősített információk esetén kell alkalmazni (az ismertetett tartalmú szolgálati jegy „másolatának” elektronikus úton történő megküldésével). Indokolt esetben a sürgős információs igények kielégítése érdekében nyílt adatok kérésére is igénybe vehető.

A távadat-átviteli hálózaton keresztül leadott igényekről készített szolgálati jegy eredeti példányát, valamint a kapott választ az ügykezelési szabályoknak megfelelően kell kezelni az információt kérő szervnél.

A BM AFTCS Értékelő és Tájékoztató Osztály az elektronikus úton érkezett információs igények és az arra adott válaszok másolatának hordozóját (mágneslemez, papír) ugyancsak az ügykezelési szabályoknak megfelelően kezeli.

2. Meghatározott témakörökben az új információk folyamatos figyelését, illetve rendszeres megküldését az adatfeldolgozó és tájékoztatási csoportfőnököknek címezve kell kérni. Az arra igényt tartó, megfelelő technikai eszközökkel, szoftverekkel és felkészültséggel rendelkező szervek a BM SZÁDOR egyes alapadatbázisait, annak egy részét, illetve gyarapodásait mágneses adat-hordozón is rendszeresen átvehetik.

3. A BM SZÁDOR, illetve a külső dokumentációs szervek rendszerei adatbázisaiban tárolt információk sokszorosított írásos kiadvány formájában történő megjelentetése — az adattartalom szerint illetékes szerv vezetőjének egyetértésével — adatfeldolgozó és tájékoztatási csoportfőnöki engedéllyel történik.

Szám: 135—17—4/90.

St 90.03.27. Hl. elnökség
H. elnökség

**FELHASZNÁLÓI KÉZIKÖNYV
A BM SZÁMÍTÓGÉPES DOKUMENTÁCIÓS RENDSZER
(BM SZÁDOR)
HASZNÁLATÁHOZ**

BUDAPEST, 1990. MÁRCIUS 1.

Szám: 135—17—4/90

**FELHASZNÁLÓI KÉZIKÖNYV
A BM SZÁMÍTÓGÉPES
DOKUMENTÁCIÓS RENDSZER
(BM SZÁDOR) HASZNÁLATÁHOZ**

BUDAPEST, 1990. MÁRCIUS 1.

A BELÜGYMINISZTERIUM SZÁMÍTÓGÉPES DOKUMENTÁCIÓS RENDSZERE (BM SZÁDOR)

A BM SZÁDOR létrehozására az 1987-ben hozott miniszteri döntés alapján került sor. A mintegy féléves kísérleti üzemeltetés kedvező tapasztalataira figyelemmel az információszolgáltatás 1990. március 1-jével megkezdődött.

A rendszer szervezése mikroszámítógépre történt, amely kapcsolódik az egységes belügyi távadat-átviteli hálózathoz, így alközpontként információs kapcsolatba kerülhet a többi alközponttal és végponttal is.

A BM SZÁDOR felhasználói szervező, rendszerfejlesztő és gondozó szerve a BM AFTCS Értékelő és Tájékoztató Osztály.

A BM SZÁDOR létrehozásának célja, hogy

- a belügyi vezetők számára az eddiginél szélesebb körű, pontosabb, egységes fogalomrendszerben kezelt információk álljanak rendelkezésre a belügyi szervek működéséről és az azt befolyásoló környezetről;

- a felhasználók — jogosultságuknak megfelelően — a szükséges információkról, fellelési helyükről gyors és naprakész tájékoztatást kapjanak;

- a vezetők, az őket kiszolgáló apparátusok, s bizonyos körben az ügyintézők munkájában a szükséges információk felkutatására fordított idő lerövidüljön, a különböző területeken és szinteken párhuzamosan, hagyományos módon, nagy élőmunka- és költségárfordítással, nem kellő szakértelemmel végzett információgyűjtő, -feldolgozó, -nyilvántartó és -szolgáltató munka megszűnjön;

- az információk fellelésének és hozzáférhetőségének megkönnyítésével a dokumentumok párhuzamos megvétele, kezelése és a különböző külső dokumentációs és tájékoztató szervek szolgáltatásainak többszorosítása, költséges igénybevétele feleslegessé válik.

A BM SZÁDOR adatbázisainak kiegészítéseként — saját fejlesztés helyett — több külső számítógépes dokumentációs szerv szolgáltatásai összbürokráciai hasznosításának feltételei kerültek kialakításra.

A kézikönyv a BM SZÁDOR és a kapcsolódó külső számítógépes rendszerek adatbázisainak mindenkor adattartalmáról, az információk, információhordozók (dokumentumok) nyilvántartott adatairól, a lekérdezés lehetséges eszközeiről és módjáról, továbbá a hozzáférési jogosultságról ad tájékoztatást.

Az alapadatbázisok feltöltése folyamatos. Az aktuális helyzetről — az egyes alrendszerek adattartalmának ismertetésénél — a kézikönyv tájékoztat.

A rendszer fejlesztése a felhasználói igények és technikai lehetőségek függvényében történik. A jelentősebb változások nyomkövetését minden esetben új kézikönyv kiadása biztosítja.

I. A BM SZÁDOR RENDSZERE

1. A belső szabályozásokat nyilvántartó és visszakereső rendszer /SZAB-DOK/

ADATTARTALMA: a belügyi munkát érintő parlamenti dokumentumok; MT (kormány) határozatok (1. 2.), HB határozatok (1. 2.), a központi belügyi szervek vezetőinek rendelkezései és iránymutatásai (1. 2.), a tanácsok rendeletei. (Az adatbázis az 1989. január 1-jén hatályban lévő, azóta hatálytalanított és azóta megjelent dokumentumokat tartalmazza. Az adatbázis teljes feltöltésének határideje 1990 vége.)

ADATMEZŐK: tartalmazzák a dokumentum azonosítóit (címet, sorsszámát, kibocsátóját, kibocsátásának idejét, típusát, minősítését, hatályosságát, iktatószámát), tartalmát kifejező fogalmakat, referátumát, a kapcsolódó rendelkezések azonosítóit és a kapcsolódás okát, a határidős feladatokat és azok felelőseit.

LEKÉRDEZNI LEHET: a dokumentumok azonosítói, a tartalmat kifejező fogalmak, a feladatok, a határidők, a felelősök, valamint mindezek kombinációja alapján.

2. Az előterjesztéseket, döntéseket nyilvántartó és visszakereső rendszer (VEZ-DOK)

ADATTARTALMA: a BM kollégiumi ülések, miniszteri, államtitkári, miniszterhelyettesi értekezletek előterjesztései és döntései (1. 2), a megyei tanácsok (VB-k) üléseinek, valamint a főkapitányi értekezleteknek az előterjesztései (1. 2. 3.). (Az adatbázis 1988. január 1-jétől tartja nyilván a dokumentumokat. Az alapadatbázis teljes feltöltésének határideje 1990. vége.)

ADATMEZŐK: tartalmazzák a dokumentumok azonosítóit (címét, típusát, minősítését, iktatószámát, készítőjét, a megtárgyaló fórumot, a jóváhagyás időpontját), lelőhelyét, a tartalmát kifejező fogalmakat, valamint a kollégiumi ülések, miniszteri értekezletek esetében a referátumot, a határidős feladatokat és azok felelőseit is.

LEKÉRDEZNI LEHET: a dokumentum azonosító adatai, lelőhelye, a tartalomra utaló fogalmak, a feladatok, a határidők, a felelősök, valamint mindezek kombinációja alapján.

3. A párthatározatokat nyilvántartó és visszakereső rendszer (PÁRT DOK)

ADATTARTALMA: A pártok, társadalmi szervezetek publikált — a belügyi munka szempontjából jelentős — határozatait, programjait és más dokumentumait. (Az adatbázis 1944-től nyilvántartja az MSZMP, 1988. január 1-től más pártok, politikai szervezetek dokumentumait.)

ADATMEZŐI: tartalmazzák a dokumentumok azonosítóit (címét, kibocsátóját, előterjesztőjét, típusát, kibocsátásának idejét, minősítését), tartalmát kifejező fogalmakat, referátumot, forrásainak adatait (címét, kiadóját, megjelenési idejét, számozását).

LEKÉRDEZNI LEHET: a dokumentum azonosító adatai, forrásadatai, valamint a tartalomra utaló fogalmak és mindezek kombinációja alapján.

4. A belügyi tudományos kutatásokat nyilvántartó és visszakereső rendszer (TU-DOK)

ADATTARTALMA: a belügyi tudományos kutatómunka dokumentumai (disszertációk, pályamunkák, tudományos kéziratok, belügyi dolgozók válogatott egyetemi, főiskolai diplomamunkái), valamint a belügyi munkában hasznosítható — első-sorban társadalomtudományi területen — keletkezett disszertációk (1. 2.). (Az adatbázis 1975-től tartja nyilván a dokumentumokat.)

ADATMEZŐI: tartalmazzák a dokumentumok címét, szerzőjét, közzétételének időpontját, típusát, minősítését, iktatószámát, a tudományág megjelölését, a tartalmat kifejező fogalmakat, valamint (a belügyi dolgozók disszertációi esetén) a referátumot.

LEKÉRDEZNI LEHET: a felsorolt ismérvek mindegyike, illetve ezek kombinációja alapján.

5. A szakirodalmat nyilvántartó és visszakereső rendszer (SZAK-DOK)

ADATTARTALMA: Mintegy 1000 külföldi, valamint közel 400 magyar nyelvű politikai, jogi, szociológiai, közigazgatási, statisztikai, kriminológiai, kriminalisztikai és más, zömmel társadalomtudományi, a belügyi munka szempontjából érdekes cikk, tanulmány, továbbá ENSZ- és külföldi parlamenti dokumentum, jogszabály, amelyek figyelését és feldolgozását a BM AFTCS Értékelő és Tájékoztató Osztályon, a BM Rendőrtiszti Főiskolán kívül az OGYK Dokumentációs és Információs Osztálya, a KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat, továbbá más külső dokumentációs szervek végzik. (A nyilvántartás 1985-től tartalmaz adatokat. A Belügyi Szemlében, az Állam és Igazgatásban, a BM ORFK Tájékoztatóban (1. 2.) megjelent írások visszamenőleg

teljes körűen, a más belső kiadványok (1. 2.) belügyi és külső sajtótermékekben megjelentek válogatva, 1985-től kerülnek az adatbázisba.)

ADATMEZŐI: tartalmazzák a dokumentumok azonosítóit (címet, szerzőjét, típusát, minősítését), forrásadatait (forráscímét, kiadási helyét, idejét, kiadóját, nyelvét), az eredeti dokumentumoknak vagy fordításainak a lelőhelyét, tartalmat kifejező fogalmakat (az idegen nyelvűek, illetve a belügyi kiadványok többségénél a referátumot is).

LEKÉRDEZNI LEHET: a dokumentum azonosítói, forrásadatai, lelőhelye, a tartalmat kifejező fogalmak, valamint mindezek kombinációja alapján.

6. A könyvtári nyilvántartó és visszakereső rendszer (KÖNYV- DOK)

ADATTARTALMA: a Magyarországon 1964 óta kiadott, kereskedelmi forgalomba került társadalomtudományi művek, a BM Könyvkiadó által megjelentetett könyvek, kiadványok (1. 2.), a BM AFTCS Értékelő és Tájékoztató Osztályon meglévő idegen nyelvű könyvek fordításai, valamint más külső dokumentációs szervnél fellelhető, belügyi munkában hasznosítható idegen nyelvű könyvek. (A társadalomtudományi művek adatai teljeskörűen 1990 végéig kerülnek az adatbázisba.)

ADATMEZŐI: tartalmazzák a dokumentum bibliográfiai adatait, tartalmát kifejező fogalmakat.

LEKÉRDEZNI LEHET: mindezek és mindezek kombinációja alapján.

7. A statisztikai nyilvántartó és visszakereső rendszer (STAT-DOK)

ADATTARTALMA: a belügyi szervek alaptevékenységéről, az azzal összefüggő társadalmi jelenségekről, eseményekről a Belügyminisztérium statisztikai rendszereiben, valamint más állami

statisztikai rendszerekben gyűjtött, manuálisan és számítógépen feldolgozott statisztikák katalógusa (1. 2.), adathordozóinak azonosítói és fellelési helye (1. 2.), valamint a legfontosabb összefoglaló adatok. (1. 2.)

A STAT-DOK KATALÓGUS ADATMEZŐI: tartalmazzák a statisztikai rendszer nevét, a megfigyelt statisztikai sokaságot és egységet, az ismérveket és ismérvcsoportokat, az adatgyűjtést elrendelőt és az adatszolgáltatót, a megfigyelés helyét, idejét, módját és jellegét, a feldolgozás helyét, idejét, módját, az adathordozó típusát, minősítését, fellelési helyét, a tájékoztatás módját. (Az adatbázis feltöltésének határideje 1990 vége.)

LEKÉRDEZNI LEHET: a felsorolt ismérvek és azok kombinációi alapján.

A STAT-DOK STATISZTIKAI KIADVÁNYOK NYILVÁNTARTÁSÁNAK ADATMEZŐI: tartalmazzák a kiadvány forrásadatait, azonosítóit, fellelési helyét, a tartalmát kifejező fogalmakat, a statisztikai táblák és ábrák címeit, a statisztikai idősorok terjedelmét. (Az adatbázis teljes feltöltésének határideje 1990 vége)

LEKÉRDEZNI LEHET: a felsorolt ismérvek és azok kombinációi alapján.

A STAT-DOK ADATBANKJA: tartalmazza a belügyi szervek alaptevékenységének (bűnüldöző, közrendvédelmi, igazgatásrendészeti stb.) valamint a belügyi munkával összefüggő társadalmi jelenségek (bűnözés, szabálysértés, baleset stb.) legfontosabb összefoglaló adatait. (Az alapadatbázis teljes feltöltésének időpontja 1990 vége.) **SZOLGÁLTATÁSA:** Az adatbankban lévő adatokból az igényelt tartalmú, kombinációjú idősorok és grafikus ábrák képezhetők, matematikai és statisztikai műveletek automatikusan elvégezhetők.

II. A BM SZÁDOR-HOZ KAPCSOLÓDÓ KÜLSŐ SZÁMÍTÓGÉPES INFORMÁCIÓS RENDSZEREK

1. Az Igazságügyi Minisztérium Egységes Országos Számítógépes Jogi Információs Rendszere (JIR)

A Minisztertanács 2022/1980. (XI. 9.) számú határozatában rendelte el a JIR, mint állami alapnyilvántartás létrehozását az-
zal a céllal, hogy a jogalkotók és a jogalkalmazók részére egysze-
rűbbé és gyorsabbá tegye a jogszabályokról és a jogi iránymutatá-
sokról szóló adatszolgáltatást. A rendszer jogi, szakmai, szervező
és üzemeltető bázisa az Igazságügyi Minisztérium. A JIR jelenleg
kísérleti üzemmódban működik. Adatbázisának feltöltését folya-
matosan végzik.

ADATTARTALMA: A JIR adatállománya teljes feltöltése után
tartalmazza a jogszabályokat, a minisztériumok, országos hatás-
körű szervek jogi iránymutatásait, a Legfelsőbb Bíróság irány-
mutatásait.

ADATMEZŐI: tartalmazzák jogszabály, jogi iránymutatás
azonosítóit (címét, számát, kibocsátóját, kibocsátásának idő-
pontját, típusát, hatályosságát), forrásadatait (a kihirdető köz-
lönyt, a kihirdetés dátumát), tartalmát kifejező fogalmakat, a
kapcsolódó (hatályba léptető, hatályon kívül helyező, helyesbítő,
változtató, végrehajtó) jogszabályok adatait. (Később az adatbá-
zis tartalmazni fogja a jogszabályok teljes szövegét is.)

LEKÉRDEZNI LEHET: a rendszerből — az Értékelő és Tájé-
koztató Osztályon elhelyezett végponton keresztül — a kibocsá-
tó, a típus, a szint (jogszabály, paragrafus, cikk, pont, bekezdés,
alpont, függelék, melléklet), a kihirdetés és a hatályba léptetés
időpontja, a forrásadatok, a tartalmat kifejező fogalmak és mind-
ezek kombinációja alapján.

2. A Központi Statisztikai Hivatal videotex rendszere (STA- DAT)

A Központi Statisztikai Hivatal állami vezetés tájékoz-
tatásának operatívabbá tételét szorgalmazó döntésére alapozva

— az OMFB-vel és a Postával együttműködve — létrehozta a Minisztertanács és az országos hatáskörű szervek, egyes tagjainak gyors, aktuális információellátását segítő, videotex alapon megvalósított ún. STADAT rendszerét, amely 1989. január 1-től szolgált.

ADATTARTALMA: A rendszer a társadalmi-gazdasági folyamatok évközi alakulásáról olyan — részben minősített — statisztikai adatokat, információkat tartalmaz, amelyek a hagyományos adathordozókból, adattárakból, tájékoztatókból és egyéb írásos kiadványokból nem, vagy (az előállításuk technikája miatt) csak több hetes, hónapos vagy éves késéssel, drágán lennének megismerhetők. A rendszerbe a KSH mellett 11 minisztérium, főhatóság, valamint a megyék állami szervei szolgáltatnak rendszeresen adatokat (1. 2.). A Belügyminisztérium ugyancsak bekapcsolódott az adatszolgáltatók közé a bűnözés, valamint a rendőrség szabálysértési, környezet- és természetvédelmi, tűzvédelmi, útlevel-ügyintézői tevékenységének összefoglaló adataival. (1., 2., 3.)

Az adattartalom a szolgáltató szervek szerint:

Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal: Álláshelyek és álláskeresők.

Igazságügyi Minisztérium: Előkészítés alatt álló és megjelent Magyar Közlönyök tartalomjegyzéke. Jogalkotás, bírósági perek, ügyforgalom.

Ipari Minisztérium: Energiahordozó mérleg. Termelés. Külkereskedelem. Bérnövekedés.

Központi Statisztikai Hivatal: Gazdasági folyamatok évközi változásai (ipar, mezőgazdaság, értékesítés, foglalkoztatottság, bérek, lakossági jövedelmek, árak, beruházások, belkereskedelem, külkereskedelem, idegenforgalom, közlekedés, posta és távközlés). Nemzeti termelés, jövedelem. Gazdaságkutató Intézet előrejelzése. Népeség, társadalom (népmozgalom, egészségügy, oktatás). Nemzetközi adatok (nemzeti jövedelem, bruttó hazai termék, ipari termelés, fogyasztói árindex, exportárindex a tőkés világpiacra, munkanélküliség). Devizaárfolyamok. KSH-kiadvá-

nyok (K+F programok, elemző kiadványok, adatgyűjtemények). Megyesoros információk (településhálózat, népesség, munkaügy, beruházások, ipar, mezőgazdaság, közlekedés, belkereskedelem, idegenforgalom, szolgáltatás, lakás, közmű, oktatás, közművelődés, egészségügy).

Kereskedelmi Minisztérium: Termékforgalmazás. Áruellátás.

Magyar Nemzeti Bank: Lakossági pénzfolyamatok. Refinanszírozási hitelek. Bankok, pénzintézetek hitel-betét adatai. Gazdálkodó szervezetek hiteltartozásai, betétei, pénzügyi helyzetére jellemző mutatói.

Országos Árhivatal: Jelentősebb vállalati áremelések.

Országos Meteorológiai Szolgálat: Az elmúlt időszak éghajlati jellemzői. Éghajlati statisztikák. Előrejelzések 4 és 10 napra.

Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság: Az OMFB plénümának tagjai. A kutató-fejlesztő helyek adatai. A VII. ötéves tervi programok. Az 1985—1987-ben elkészült és a folyamatban levő tanulmányok.

Országos Tervhivatal: A VII. ötéves terv információi (az 1985. évi VII. törény és a végrehajtására kiadott MT határozat, a reál-folyamatok, a pénzügyi és jövedelemfolyamatok, a VII. ötéves terv számítási anyaga). Az 1989. évi népgazdasági terv számítási anyaga (népgazdaság egésze, ipar, mezőgazdaság, építőipar, termelő infrastruktúra, pénzügyek, lakossági fogyasztás, létszám, bér, külkereskedelem, lakás, egészségügy, oktatás, beruházás). A hosszú múlt (GDP termelés évi átlagos növekedési üteme, import változásának növekedési üteme, állóeszközök nyitó állománya, beruházás, termelékenység, tőkeigényesség, állóeszközfel-szereltség).

Pénzügyminisztérium: Adóreform adói.

Megyek: Népesség, népmozgalom. Munkaügy. Beruházások. Ipar. Építőipar. Mezőgazdaság. Közlekedés. Posta. Távközlés. Belkereskedelem. Idegenforgalom. Szolgáltatás. Lakáshelyzet.

Közműellátás. Környezetvédelem. Egészségügy. Oktatás. Közművelődés. Pénzügyi adatok. Tervinformációk. A megye területe, településhálózata (budapesti agglomeráció). A megyei székhelyű gazdálkodók száma. Településrendezési tervek. Meteorológia. (A megyei adatok szolgáltatói a KSH megyei igazgatóságai, a megyei tanácsok, a pénzintézetek, az APEH megyei igazgatóságai, az illetékhivatalok, az OMSZ.)

A STADAT ADATBÁZISA: a felsorolt témakörökben több ezer statisztikai táblát, grafikus ábrát, szöveges statisztikai értékelést tartalmaz.

LEKÉRDEZNI LEHET: az Értékelő és Tájékoztató Osztályra telepített végponton keresztül több lépcsőben. Első lépés az illetékes adatszolgáltató szerv kiválasztása (pl. Belügyminisztérium), majd fokozatos tartalmi szűkítéssel lehet eljutni a konkrét adatokhoz (pl. a belügyi információk → a bűnözés összefoglaló adatai → a vagyon elleni bűncselekmények → a társadalmi tulajdon elleni bűncselekmények → a társadalmi tulajdon kárára elkövetett lopások száma: 1987-ben ..., 1988-ban ...).

3. A Magyar Távirati Iroda Országos Sajtó és Politikai adatbankja (MTI SAB)

A Magyar Távirati Iroda (MTI) dokumentációs rendszerének korszerűsítésére, számítógépes alapokra helyezésére a Minisztertanács 1037/1986. (VI. 26.) sz. határozata alapján került sor. A rendszer egyes adatbázisaiból 1989. január 1-től indult meg a szolgáltatás.

ADATTARTALMA ALRENDSZERENKÉNT:

HIR-alrendszer: tartalmazza a belföldi, a közgazdasági, a külpolitikai, a sport- és az MTI-Press szerkesztőségek által naponta kiadott híreket. Ezek profilja elsősorban a széles értelemben vett politika (gazdaságpolitika, társadalompolitika stb.). A hírek a kiadásukat követő 24 órán belül az adatbázisban tárolódnak és visszakereshetők.

Évforduló alrendszer (EVFA): A nemzetközi jelentőségű, valamint hazai és külföldi események, személyiségek (születési és halálozási) évfordulójára hívja fel a figyelmet nemcsak a politika, a közélet, hanem a tudomány, a kultúra területéről is. Az évfordulók nyilvántartásán túl rövid összefoglalókat is tartalmaz.

Sajtófigyelő alrendszer (SAFI): kiegészíti, gazdagítja az MTI híreit a hazai és a külföldi sajtóból válogatott cikkek adataival és információival. A sajtófigyelés elsősorban a következő témákra irányul: az egyes országok bel-, kül- és katonapolitikája, gazdasági, kulturális, tudományos életének fő politikai vonatkozásai, programjai, reformjai, kapcsolatai, a földrészek, térségek politikai, gazdasági problémái, meghatározott nemzetközi szervezetek tevékenysége, fontos nemzetközi kérdések.

Esemény-alrendszer (ESEA): Ebbe az adatbázisba kerül minden olyan hír, amely jelentős kül-, vagy belpolitikai eseményről tudósít, tehát olyan történésről, amely hatással van vagy lehet egy ország vagy országcsoport, földrész vagy térség, nép vagy népcsoport életére vagy a világpolitikára. Ilyennek számítanak a kül- és belpolitikában egyaránt pl. a pártok kongresszusai, jelentősebb ülései, a vezető politikusok utazásai, beszédei, találkozói, a nemzetközi szervezetek tanácskozásai, a parlamenti választások, a magasszintű küldöttségek cseréje, a nagyobb katasztrófák.

Világ Kormányai (VIKO): alrendszerének adatbázisa tartalmazza 174 ország és 17 tagköztársaság hivatalos nevét, államfőjének, minisztereinek vagy miniszteri rangú politikusainak, továbbá állandó ENSZ-képviselőinek aktuális listáját.

Személyiség alrendszer (SZEA): A politikai, gazdasági, kulturális életben jelentős szerepet játszó magyar és külföldi személyiség adatait, állampolgárságát, betöltött funkcióit, kitüntetéseit és más, hozzá kapcsolódó információkat tartalmaz. (1. 2.)

Az MTI SAB tartalmazza még az **Országos Sajtószolgálat**, a **Napi Tájékoztató**, továbbá a **Rádiófigyelő** híreit.

ADATMEZŐI: tartalmazzák az azonosító adatokon túl az információ teljes szövegét (cím, kiadás időpontja, forrásadatok stb.)

LEKÉRDEZNI LEHET: az MTI adatbázisaiból az Értékelő és Tájékoztató Osztályra telepített végponton keresztül szabadszövegesen, tematikus kódokkal és kulcsszavakkal, időpont, illetve időintervallum megjelölésével.

III. AZ INFORMÁCIÓS RENDSZEREK SZOLGÁLTATÁSAI IGÉNYBEVÉTELÉNEK MÓDOZATAI

A rendszer adatbázisai nyílt és minősített információkat, illetve információhordozókról (dokumentumokról) szóló azonosító adatokat tartalmaznak. Az adatbázisba kerüléskor az információk az információforrás, az azonosító adatok pedig a dokumentum minősítését kapják a titokvédelmi és ügykezelési szabályok szerint.

A hozzáférési jogosultság

Az egyes alrendszereken belül, dokumentumtípusonként kerül meghatározásra. A jogosultság a vezetői hierarchia szintjei szerint került kialakításra. Az egyes szinteket kódok jelölik az alábbiak szerint:

1. Miniszter, államtitkár, miniszterhelyettesek,
2. főcsoportfőnök-helyettesek, országos parancsnokok és helyetteseik, csoportfőnökök és helyetteseik, főosztályvezetők és helyetteseik, önálló és beosztott osztályvezetők, BM iskolák parancsnokai, rendőrfőkapitányok és helyetteseik,
3. rendőrkapitányságok vezetői, rendőr-főkapitányságok osztályvezetői.

A hozzáférési jogosultságot jelző kódok a rendszerek, alrendszerek egyes adatbázisai adattartalmának ismertetésénél, az egyes dokumentumtípusoknál külön-külön feltüntetésre kerültek. (Az a dokumentumtípus, amely mellett nincs kódszám, valamennyi belügyi felhasználó számára hozzáférhető.)

A felhasználó az azonosító adatok mellett tájékoztatást kap a keresett információt hordozó dokumentum fellelési helyéről is. A dokumentum kiadásáról az annak kezelését, tárolását végző szerv vezetője jogosult dönteni.

Az információ-elérés és továbbítás módjai

1. A rendszerből nyílt információt — a szakmai feladatok ellátása érdekében — valamennyi belügyi dolgozó kérhet minden adminisztrációs kötöttség nélkül. Minősített információt a szerv vezetőjének, hozzáférési jogosultsággal rendelkező vezetőjének aláírásával ellátott, a BM AFTCS Értékelő és Tájékoztató Osztály vezetőjének címzett szolgálati jegyen lehet igényelni, amely tartalmazza a tájékoztatást kérő nevét, rendfokozatát, beosztási helyét, munkakörét, munkahelyi telefonszámát és információigényét.

Az információigényt a BM AFTCS Értékelő és Tájékoztató Osztály szükséges politikai, jogi, rendőri, számítástechnikai felkészültséggel rendelkező, különböző szoftvereket, lekérdező nyelveket, tezaszavakat és kulcsszójegyzéket ismerő munkatársai fogadják, a hozzáférési jogosultságot ellenőrzik, a rendszer megfelelő adatbázisaiból a kért információkat, adatokat visszakeresik, s az alábbiakban felsorolt módokon eljuttatják a felhasználóhoz:

a./ **Személyes megkeresés:** A felhasználó előzetes bejelentkezés és időegyeztetés után az Értékelő és Tájékoztató Osztályon (Bp. XIV., Lumumba u. 54-56. szám), annak munkatársai segítségével végezhet keresést az adatbázisokban, s kapja meg az adatot, információt.

b./ **Belügyi távbeszélő:** A felhasználó a nyílt adatbázisokból a 16-516, a 16-518 és a 16-847-es telefonszámokon szóban és telefaxon kérhet, s ugyanezen a módon kaphat információt.

c./ **Futárposta:** Az ismertetett tartalmú szolgálati jegyen megfogalmazott információigényt a BM AFTCS Értékelő és Tájékoztató Osztály vezetőjének kell megküldeni.

d./BM egységes távadat-átviteli hálózat: A hálózatba kapcsolt szervek a távadat-átviteli hálózat kezelői kézikönyveiben leírt módon, pont-pont közötti összeköttetés formájában, vagy az adatátviteli hálózat posta funkciója igénybevételével kérhetnek információt. A távadat-átviteli hálózaton történő lekérdezést alapvetően minősített információk esetén kell alkalmazni (az ismertetett tartalmú szolgálati jegy „másolatának” elektronikus úton történő megküldésével). Indokolt esetben a sürgős információs igények kielégítése érdekében nyílt adatok kérésére is igénybe vehető.

A távadat-átviteli hálózaton keresztül leadott igényekről készített szolgálati jegy eredeti példányát, valamint a kapott választ az ügykezelési szabályoknak megfelelően kell kezelni az információt kérő szervnél.

A BM AFTCS Értékelő és Tájékoztató Osztály az elektronikus úton érkezett információs igények és az arra adott válaszok másolatának hordozóját (mágneslemez, papír) ugyancsak az ügykezelési szabályoknak megfelelően kezeli.

2. Meghatározott témakörökben az új információk folyamatos figyelését, illetve rendszeres megküldését az adatfeldolgozó és tájékoztatási csoportfőnököknek címezve kell kérni. Az arra igényt tartó, megfelelő technikai eszközökkel, szoftverekkel és felkészültséggel rendelkező szervek a BM SZÁDOR egyes alapadatbázisait, annak egy részét, illetve gyarapódásait mágneses adathordozón is rendszeresen átvehetik.

3. A BM SZÁDOR, illetve a külső dokumentációs szervek rendszerei adatbázisaiban tárolt információk sokszorosított írásos kiadvány formájában történő megjelentetése — az adattartalom szerint illetékes szerv vezetőjének egyetértésével — adatfeldolgozó és tájékoztatási csoportfőnöki engedéllyel történik.

274-66/90

Érkezett hat példányban 90.04.26.

Kapott: elosztó merítés

**BM ADATFELDOLGOZÓ ÉS TÁJÉKOZTATÁSI
CSOPORTFŐNÖKSÉG**

st. 90.04.26.

[Handwritten signature]
Dörmöcs

Szám: 10—22/5/1990.

HIBAJAVÍTÁS

A BM Számítógépes Dokumentációs Rendszer (BM SZÁDOR) üzembehelyezéséről rendelkező 5/1990. BM parancssal — 135—17—4/90. számon — kiadott Felhasználói Kézikönyvben elírás történt. A kézikönyv 6. oldalán az 5. pont alatt, az adat-tartalmat ismertető — alább idézett — első mondatból a „Kiad-ványból válogatott” szövegrész kimaradt, ezért kérem kijavítani a következők szerint (a pótolandó szavak a szövegben kiemelve):

„ADATTARTALMA: Mintegy 1000 külföldi, valamint kö-zel 400 magyar nyelvű politikai, jogi, szociológiai, közigaz-gatási, statisztikai, kriminológiai, kriminalisztikai és más, zömmel társadalomtudományi **kiadványból válogatott**, a belügyi munka szempontjából érdekes cikk, tanulmány, to-vábbá ENSZ- és külföldi parlamenti dokumentum, jogsza-bály, amelyek figyelését és feldolgozását a BM AFTCS Ér-tékelő és Tájékoztató Osztályon, a BM Rendőrtiszti Főisko-lán kívül az OGYK Dokumentációs és Információs Osztá-lya, a KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat, továbbá más külső dokumentációs szervek végzik.”

Budapest, 1990. április 2.